

Nieuwsbrief

Molentichting Noord-Brabant

Nieuwsbrief nummer 2017-2. Deze nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar en wordt verspreid onder alle molenorganisaties in Noord-Brabant, de Adviesraad, alle Noord-Brabantse molengemeenten en alle andere belangstellenden.

Doelstelling

De Molentichting Noord-Brabant zet zich in voor de ongeveer 130 molens die nog herkenbaar in het Brabantse land staan. Ons doel is het bevorderen van het behoud van molens en restanten van molens in Noord-Brabant.

De stichting wil dit doel te bereiken door:

- het stimuleren van de culturele en educatieve waarde van molens in Noord-Brabant;
- het behouden van streekeigen eigenschappen en taalgebruik met betrekking tot molens;
- het behoud en herstel van een passende molenomgeving;
- het beïnvloeden van het algemeen molenbeleid van alle overheidsniveaus (gemeentelijk, provinciaal en landelijk);
- het fungeren als "contactpersoon" tussen individu (molenaar) en/of lokale molenorganisaties enerzijds en overheid anderzijds;
- het verlenen van medewerking aan provinciale activiteiten en/of evenementen op het gebied van molens;
- het inventariseren van molens en restanten van molens.

Onze website

In november vorig jaar is onze nieuwe website www.molentichtingnoord-brabant.nl live gegaan. Hij wordt inmiddels door velen bezocht en wij zijn daar natuurlijk heel blij mee.

Hij biedt ons de mogelijkheid om snel berichten naar buiten te kunnen brengen en alle belangstellenden van actuele informatie te voorzien.

Wij zien, dat de website ook vergemakkelijkt, dat u ons benadert met uw vragen. In de beantwoording proberen wij u zo goed mogelijk te helpen en schakelen daarbij onze molenconsulente en onze Adviesraad in.

Heel belangrijk blijft natuurlijk, dat de website op alle terreinen actueel wordt gehouden. Hiervoor is onze webmaster Sven Verbeek natuurlijk mede afhankelijk van de nieuwtjes, informatie of andere bijdragen, die u allen hem wil toesturen.

Ook kunt u reageren op al onze berichten.

Wij blijven rekenen op uw medewerking!

Wij wensen u veel plezier bij het bezoeken van onze website.

Ook kunt u zich, als dat nog niet gebeurd is, aanmelden voor deze nieuwsbrief via onze website.

Molenontmoetingsavond

Op **woensdag 3 mei j.l.** was in Gemert onze jaarlijkse molenontmoetingsavond. Met de directeur van De Hollandsche Molen en zo'n 60 vertegenwoordigers van de Brabantse molenorganisaties en gemeenten en veel molenaars was het een goed bezochte avond.

Ons programma opende met de mogelijkheid om vanaf 19.00 uur een kijkje te nemen in de gerestaureerde molen De Volksvriend aan de Oudestraat in Gemert.

Ons jaarprogramma is door onze voorzitter toegelicht. Van groot belang voor de komende jaren is, nu veel geld is gestoken in restauratie van een flink aantal molens, de aandacht voor het onderhoud en groot onderhoud aan de molens. De molengemeenten zullen hierin een belangrijke rol spelen.

Ook de veiligheid op de molen krijgt deze periode onze aandacht. Aanbevelingen van de Gildes van vrijwillige molenaars en De Hollandsche Molen zijn in voorbereiding.

Belangrijk onderwerp voor ons zal de komende jaren de molenbiotoop zijn. De Molenstichting zal hier hard mee aan de slag gaan, samen met de Adviesraad.

Verder is het jaarverslag 2016 en het financieel jaarverslag 2016 toegelicht.

In december wordt de erkenning van het molenaarsambacht door de Unesco verwacht. Daarom is de Molenstichting bezig met een project om het ambacht van molenaar breder onder de aandacht te brengen.

Het jaarverslag 2016 alsmede het verslag van de molenontmoetingsavond kunt u vinden op onze website.

Molengidsopleiding

In 2016 is een start gemaakt met de organisatie van cursussen voor het opleiden van molengidsen.

Dit gebeurt door molenconsulente Marloes van de Hei en molenaar/deskundige Hub van Erve.

Tijdens de cursus leert de vrijwilliger om activiteiten rondom de molen te organiseren en vooral bezoekers veilig rond te leiden. Naast basisinformatie over de geschiedenis en de bouw van molens wordt aandacht besteed aan werken met publiek en aan presentatietechnieken.

De cursus beslaat twee dagen.

Ook in 2017 zijn weer cursussen georganiseerd.

Heeft u interesse: verderop in deze nieuwsbrief vindt u, hoe u molenconsulente Marloes van de Hei kunt bereiken.

Ambacht van molenaar

Wij zijn op zoek naar mogelijkheden om het vak van molenaar beter "in de etalage" te zetten.

In dat kader hebben wij contact met het Nederlands Openlucht Museum in Arnhem om samen iets te gaan opzetten als pilot.

Gedachte is om in het N.O.M. extra aandacht te besteden aan de daar aanwezige molens en de bezoekers te wijzen op enkele molens in Brabant, die voor bezoek zijn opengesteld en waar het vakmanschap van de molenaar geëtaleerd kan worden voor een breder publiek.

Wij hopen dit volgend jaar te kunnen uitvoeren.

Restauratie van Molen de Volksvriend in Gemert

Tientallen jaren heeft molen de Volksvriend te Gemert erbij gestaan als een fantastisch decor voor een horrorfilm. De molenkap was er half af gewaaid. Zeilen die door de weersinvloeden waren losgeraakt en wapperden in de wind. Binnen in de molen op de begane grond volgestouwd met troep, trappen naar de diverse zolders waren zo slecht dat het levensgevaarlijk was om erop te stappen. Een koppel molenstenen was door de vloer gezakt. Vloerbalken die volkomen uit de muur waren weggerot, gaten in de vloeren, scheef hangende rondsels en zwermen kraaien die van de molen hun domein hadden gemaakt. Menig cineast zou graag gebruik hebben gemaakt van deze vervallen en in het donker luguber aandoende molen.

De molenstichting Gemert-Bakel wilde deze molen heel graag in haar bezit hebben, omdat zij in de gaten had dat deze molen nog te redden was. Pogingen daartoe strandden steeds op de toenmalige eigenaar die om uiteenlopende redenen hieraan niet wilde meewerken, tot het moment dat het verval dusdanig ernstige vormen aannam dat langslopende wandelaars getroffen konden worden door afvallende brokstukken van de kap of het staartwerk. Maatregelen dienden genomen te worden en dus was er het moment voor de eigenaar om de molenstichting hierbij te betrekken.

Na een gesprek werd overeengekomen dat de molen eigendom zou worden van de molenstichting en deze de verantwoording zou nemen voor het beveiligen van deze molen. Niet wetende of er voldoende financiële middelen zouden kunnen worden verworven om de molen direct te gaan restaureren werd afgesproken dat op kosten van de molenstichting de kap inclusief de molenas en het bovenwiel van de molen zou worden gehaald en de gehele molen met een noodkap water en winddicht zou worden geconserveerd in afwachting van betere tijden.

De gemeente werd erbij betrokken en molen de Volksvriend werd door de molenstichting in eigendom overgedragen aan de gemeente Gemert-Bakel en daarna via een erfpachtconstructie opnieuw verpacht aan de stichting. Dit met als doel om ook in de toekomst de gemeente zeggenschap te geven over dit monumentale pand.

Na het aanbrengen van de noodkap en het winddicht maken van de ramen zijn diverse trajecten gestart. Als eerste werd door een gespecialiseerd bedrijf bouwhistorisch onderzoek verricht, waarbij alle details van de molen werden vastgelegd. Nadien werd dit onderzoek gevolgd door een kleur historisch onderzoek; hierbij zijn alle verflagen aan deze molen onderzocht en gerangschikt op volgorde zoals deze molen er door de jaren heeft uitgezien. Vervolgens is een bodemonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er verontreinigingen in de bodem aanwezig waren.

Nadat door de molenbouwer de gehele molen inwendig was gestut en er geen gevaar meer was voor vallende brokstukken, werd een dag georganiseerd om de molen leeg te halen. Grote container voor de deur en alle losse "rommel" eruit en in de container. Halverwege de dag kwam de molenbouwer langs die nadat hij van de schrik was bekomen opdracht gaf om de gehele container weer leeg te halen. Vervolgens werd iedere losse lat, balk of voorwerp door hem persoonlijk geïnspecteerd met de opdracht "bewaren". Een loods vol met onderdelen en houtwerk werd opgeslagen, waarna de molen weer werd afgesloten voor eenieder.

Het bouwhistorisch onderzoek oordeelde dat deze molen weliswaar in bijzonder slechte staat maar nog volledig intact was, in feite heeft de oude molenaar op een dag de molen stilgezet en verlaten om er nooit meer mee te werken. Dit heeft de aanzet gegeven om draagvlak

binnen de gemeenschap te zoeken en fondsen te verwerven voor het restaureren van deze molen. Ook nationale fondsen werden benaderd.

Door de molenbouwer werd een restauratieplan opgesteld en verzonden naar de diverse instanties zoals onder andere de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed, de gemeentelijke monumentencommissie en de provincie Noord-Brabant. Onder auspiciën van de gemeente werd een overleg opgezet met alle betrokkenen. Daarbij werd eerst een bezoek gebracht aan de molen en vervolgens in de vergaderzaal het restauratieplan in detail besproken. Na goedkeuring van alle partijen op welke wijze en met welke materialen de molen zou worden gerestaureerd werd een omgevingsvergunning aangevraagd en verkregen.

Het totaal benodigde geldbedrag werd toegezegd, nadat was gebleken dat de molenstichting zelf en de Gemert-Bakelse gemeenschap in het bijzonder bereid waren een substantieel aandeel in te brengen in de kosten van de restauratie. Het gehele traject van voorbereiding heeft een jaar in beslag genomen. De start van de werkelijke restauratie werd gegeven op 1 januari 2015. De geplande werkzaamheden werden geschat op een totale tijdsduur van twee jaar.

Een werkbord werd geplaatst aan de rand van de doorgaande weg en velen dachten dat het werk aan de molen stil was gelegd. Niets was minder waar. De roeden die sinds jaar en dag lagen te roesten in het hoge gras werden met een speciaal transport opgehaald en weggebracht om te worden gestraald en te worden gerestaureerd. Alle houten onderdelen opgeslagen in de loods werden overgebracht naar het bedrijf van de molenmaker. Een speciale cabine werd gebouwd waar de onderdelen onder zeer hoge temperatuur bij gelijkblijvende vochtigheid dagenlang werden behandeld tegen de aanwezige knaagkever in het hout, waarbij sensoren in het hout werden gestoken om zeker te zijn dat de temperatuur van de balken hoog genoeg was om de knaagkever te verdelgen.

Gebroken balken werden gerestaureerd, balkkoppen werden aangegoten. Traptreden werden geheeld, meelkisten werden gerestaureerd. De vloerplanken werden teruggelegd. De kap werd bij de molenbouwer in werkplaats op een unieke wijze gerestaureerd. Zo goed dat het gewoon jammer is dat dit huzarenstukje niet eens meer te zien is. Hier zijn geen timmerlieden aan het werk geweest maar molenbouwers en houtrestaurateurs met grote mate van vakmanschap, kennis van molens en voorliefde voor het behoud van het oude. Na restauratie van al deze onderdelen zijn deze opnieuw op transport gesteld naar de molen en is de molenkap opnieuw opgebouwd en vervolgens op de romp gehesen. De trappen aangebracht en het gaande werk geheel gerestaureerd en weer gemonteerd.

Op 19 april j.l. is molen de Volksvriend weer geheel draai – en maalvaardig officieel geopend, waarna de molenaars de molen weer in gebruik hebben genomen en wekelijks gaan draaien en malen. De bevolking van Gemert-Bakel is enthousiast over het bereikte resultaat.

Molen De Volksvriend, Gemert.

Draaipremie

Ons is gevraagd of het mogelijk is de draaipremie voor molens opnieuw in te voeren. Wij hebben ons hierover beraden.

De achtergrond van de draaipremie was, dat de molens daardoor méér gingen draaien, wat goed is voor de toestand van de molens. Ook was het een beloning voor de werkzaamheden van de molenaar.

De kosten van de draaipremie werden toentertijd gedragen door de provincie.

Enkele jaren geleden was de slechte toestand van een flink aantal molens een groot probleem, dat door ons bij de provincie is aangekaart. Restauratie was dringend noodzakelijk. Het is ons gelukt om een heel fors bedrag voor de benodigde restauraties van de provincie los te krijgen. Voorwaarde van de provincie was daarbij echter, dat de gelden van de draaipremie aan het restauratiebudget moesten worden toegevoegd.

De Molenstichting Noord-Brabant heeft daarmee toen graag ingestemd, omdat die restauratie absolute prioriteit had en zo voldoende financiële middelen verzameld konden worden.

Wij hebben zelf geen middelen om herinvoering van de draaipremie te kunnen bekostigen.

We zijn daarom daarvoor afhankelijk van anderen, in dit geval de provincie.

Uit overleg met de provincie is ons duidelijk geworden, dat de provincie geen (structurele) instandhoudingssubsidies meer wenst te verlenen, maar slechts (incidentele) projectsubsidies voor concrete projecten.

Gelet op het vorenstaande zien wij dan ook geen mogelijkheid om tot herinvoering van de draaipremie te komen.

<p style="text-align: center;">Meedoen!</p> <p>Heeft u iets te vertellen over uw molen of over andere zaken rondom de molen, heeft u er misschien ook nog wat leuke foto's bij?</p> <p>Stuur ze ons!</p> <p>We zetten ze in elk geval op onze website en voor zover er ruimte is, ook in onze nieuwsbrief, die twee keer per jaar verschijnt.</p> <p>U kunt uw bijdragen toesturen via onze website of via onderstaand mailadres van onze secretaris André van der Vleuten.</p> <p>Wij rekenen op u!</p>	<p style="text-align: center;">Molenbiotoop</p> <p>De molenbiotoop heeft de komende tijd onze bijzondere aandacht. Diverse molenaars lopen tegen problemen aan bij het vangen van wind of water door de inrichting van de directe omgeving van de molens in de vorm van (te) hoge bebouwing en beplanting.. Zij hebben onze hulp gevraagd.</p> <p>Eerste actiepunt is de totstandkoming van een bidbook molenbiotoop, waarin een algemene uiteenzetting wordt gegeven van de knelpunten van de wind- en watermolenbiotopen. Vervolgens zal het bidbook een inventarisatie en verbetervoorstellen moeten bieden van de biotopen van alle Brabantse molens.</p> <p>De Adviesraad stelt voor het onderzoek te splitsen in een windmolendeel en een watermolendeel. Hij zal een inhoudelijk onderbouwd plan worden opgesteld met offerte en projectplan. Vervolgens zal gezocht worden naar dekking van de kosten.</p> <p>Wij houden u op de hoogte.</p>
<p>Bestuur Molenstichting Noord-Brabant</p> <p>Voorzitter: Fons Naterop</p> <p>Bestuursleden: Jan Pommer Pierre Bos Driek van de Vondervoort Bastiaan Snoek Joseph Vos</p> <p>Secretaris: André van der Vleuten</p> <p>Adviseur: Marloes van de Hei</p> <p>Secretariaat</p> <p>André van der Vleuten Gemeentehuis Boekel Postbus 99 5427 ZH Boekel andre.vandervleuten@boekel.nl</p> <p>www.molenstichtingnoord-brabant.nl</p>	<p>Molenconsulent</p> <p>Onze molenconsulent Marloes van de Hei heeft, zoals u weet, afscheid genomen van Molenstichting Noord-Brabant, maar gelukkig niet van de molens!</p> <p>Ze werkt nu bij Erfgoed Brabant, maar nog steeds met het aandachtsgebied molens. Daar is zij voor de Molenstichting voor gemiddeld 1 dag per week beschikbaar voor ondersteuning en advisering.</p> <p>Zij blijft dus nog steeds voor u en ons beschikbaar.</p> <p>Marloes is bereikbaar via marloesvandehei@erfgoedbrabant.nl of <u>06-51404989</u>.</p>